

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI: BOROS GYÖRGY.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára 2 korona 40 fillér (1 fit 20 kr.) Egyes szám ára: 24 fillér (12 kr.) A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak 2 koronát fizetnek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ.

A felhőtlen tiszta égről váratlanul lecsapott egy villám, iszonyu dörgés robaja töltötte be a léget, az emberi elme gondolkozása megakadt, a sziv verése megszűnt és midőn szörnyű rémületéből magához tért, azt látta, hogy egy angyallal szegényebb a föld:

Erzsébet királyné Magyarország védangyala nincs többé!

Milyen iszonyu, milyen megfoghatlan! Milyen hitetlen és mégis való.

Igy találkoznak össze a legnagyobb ellentétek!

Gyarlóságunk első megnyilatkozása a jaj, második az imádság!

Fájó könnyeket hullatva imádkoznak a népek milliói egy koporsó fölött, mely az emberi gonoszság és az angyali szentség titkait zárta magába!

Néma zokogás moraja vonul végig Magyarország bércein, rónáin, mert a ki egy államéletnek nemtő angyala volt azt is le tudta rántani a gonosz ármány pokoli karja.

Egy nemzet reménysége a félelem ideges karjai között reszket s mintha a hitet is kárhoztatni akarná!

Szünjön el most az elme, ne gondolkozzék az agy! Sirjon a sziv és imádkozzék az ajak. Könnyek zápora eredjen meg, áradjon és folyjon minden szemből. Ázzék, mosuljon meg minden kebel, s majd midőn megtisztul a sziv, megvilágosodik a szem és fehér lesz a kebel, csak akkor kezdjen gondolkozni az elme.

Imádkozzunk!

Kiapadhatlan isteni kegyelem adj nyugtot a kiszenvedett királyasszony hült porainak; üdvösséget megdicsőült lelkének.

Gondviselő mennyei Atya! Királyok Királya, erősítsd meg szeretett királyunk nagy lelkét, óvjad drága életét és tartsd meg ennek a sokat szenvedett hű magyar nemzetnek és abban kicsiny serégednek!

B Gy.

Népeimhez!

A legsulyosabb, legkegyetlenebb megpróbáltatás ért engem és Házamat

Hitvesem, trónom ékessége, hű társam, a ki életem legnehezebb óráiban vigaszom és támaszom volt, kibem többet vesztettem, mint azt kimondhatnám — nincs többé! Egy rettenetes végzet elragagta őt Tőlem és népeimtől.

Egy gyilkos kéz, azon örvöngő szenvedély eszköze, mely a fennálló társadalmi rend megsemmisítését célozza, a nők legnemesebbike ellen emelte törét és vak, czéltalan gyűlölettel át-döfte azon szivet, mely gyűlöletet nem ismert és csak a jóért dobogott.

Azon batártalan fájdalom közepette, mely Engem és Házamat ért, szemben ama hallatlan tettel, mely borzalomba ejti az egész művelt világot, mindenek előtt szeretett népeim hangja az, mely enyhítően hat szivemig. Midőn az isteni végzés előtt, mely oly sulyos és felfoghatatlan csapást mért Reám, alázattal meghajlok, hálát kell adnom a gondviselésnek azon nagy kincsért, melyet számomra fentartott: a milliók azon szeretetéért és hűségéért, mely a szenvedés órájában Emgem és Családomat környez.

Közel és távol, fent és alant, ezernyi alakban nyilvánult a gyász és fájdalom az Istenben boldogult Császárné és Királynéért. Megható összhangban cseng minden ajakról a panasz a pótolhatatlan veszteség felett, mint hű viszhangja annak, a mit lelkemben érzek.

A mint Én forrón szeretett hitvesem emlékezetét szentül őrzöm holtiglan, úgy népeim hálája és tisztelete maradandó emléket emel Neki minden időkre.

Sajgó szívem mélyéből köszönetet mondok mindenkinek az odaadó részvét ezen újabb zálogáért.

Midőn az ünnepi hangoknak, melyeknek ezen évet kísérni kellett volna, el kell némulniok, a ragaszkodás és hű együttérzés e számtalan tanúságaira való visszaemlékezés, azon legbecesebb adomány marad számomra, melyet Nekem népeim nyujthattak.

Fájdalmunk közössége újabb, benső köteléket fűz a trón és a haza közt. Népeim változhatatlan szeretete megerősít kötelességem nemcsak azon fokozott érzetében, hogy a Reám bízott küldetésben kitartsak, hanem megerősít egyszersmind a siker reményében.

Esedezem a Mindenhatóhoz, a ki oly nehezen sujtott, adjon még erőt, hogy véghez vihessem azt, a mire hivatva vagyok. Imádkozom, áldja meg népeimet és világosítsa fel őket, hogy megtalálják a szeretet és egyetértés utját, a melyen viruljanak és boldogokká legyenek.

Kelt Schönbrunnban, 1898. évi szeptember hó 16-án.

Ferencz József, s. k.

Az unitárius egyház részvétirata.

Császári és apostoli Királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

Az ajak elnémul, a toll nem képes kifejezni azt a veszteséget, a mely Királyi Felséged szívére érte a Feléges asszony megrendítő halálával. E megmérhetetlen csapás által okozott sebet emberi kéz meg nem gyógyíthatja; de fájdalmát talán csillapítani fogja az, hogy abban milliók szíve s ezek között a ma-

gyar nemzet, a mely a dicsőült Felséges asszonyban védangyalát siratja, a legmélyebb részvéttel osztozik.

Mint a gyászba öltözött magyar nemzetnek egy kis családjá, az unitárius vallásközönségnek összes tagjai is, nemcsak mint hűséges alattvalók, hanem mint egy jó Atyát forrón szerető gyermekek sajtó keblünk enyhe leheletét és bánatos könnyünk záporát küldjük Királyi Felséged vérező szívére.

Rajongásig szeretett Erzsébet Királynénk hitünk szerint csak a földi életre nézve halt meg. Mint védő angyal ott fog örködni szerető népei fölött az idők végtelenéig. Áldott emléke szivünkbe van vésvé és velünk fog élni a mig csak egy magyar él e földön.

Királyi Felségednek alattvalói hűséggel adózunk.

Az Unitáriusok Egyházi Képviselő Tanácsának Kolozsvárt, 1898. szeptember 11-én tartott üléséből.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Dániel Gábor,
főgondnok.

Nagy Lajos,
főjegyző.

Báró Petrichevich Horváth Kálmán,
főgondnok.

Boros György,
közleg. jegyző.

Ima

Erzsébet Királyné Ő Felsége halála alkalmából.*)

Világoknak Ura! Szivek Alkotója! Végtelen hatalmu Isten! a legmélyebb fájdalomtól lesujtva, hitünkben is csaknem ingadozva borulunk le előtted a gyásznak e szomorú óráján, a melyen Felséges Asszonyunknak, Erzsébet Királynénak, hazánk és nemzetünk e jószágos nemtőjének halálát megsiratni, emléket áldani s a rettentő csapás által feldult lelkünknek nálad, habár egy pillanatra is, enyhet keresni gyültünk egybe imádsodnak e szent helyén.

Megmérhetetlen, oh Uram, a veszteség, melyet e halál okozott, mindenek felett Felséges Urunknak és Királyunknak, ki annyi megpróbáltatásai után életének, most szívének koro-

*) Elmondott a kolozsvári unitárius templomban 1898. szept. 18-án tartott gyász istentisztelet alkalmával.

nájától fosztatott meg; de mélységes gyászt borított az az ő dicső jogara alatt élő népek millióira szintugy, mint más idegen népekre és nemzetekre, a kik előtt a megdicsőült Fejedelmű nemcsak kóronájának fényével, hanem lelkének főnségével és szívének angyali jóságával is utolérhetetlen fényben tündökölt és a kinek nincs szüksége arra, hogy mások által avatassék szentté, mert azzá avatta Ő önnön magát páratlanul szép tettei és — fájdalom — páratlanul nagy szenvedesei által egyaránt.

Egy hete már, oh enyészetet nem ismerő Isten, hogy a rémes halálhír, mint futó tűz terjedt szét országokon és birodalmakon s ott ül ma is annak rémsége a lelkeken mindenütt, hol a föld kerekéségén emberséges szív dobog. Mert ha a halál magában véve nem is döbbsentene meg minden lelket, tudva, hogy a te igéd, Uram, „por vagy és porrá kell lenned“, minden halandónak egyaránt szól s a halál nem ismer különbséget Ur és szolga, korona és koldusbot között, lehetetlen, hogy föl ne lázadjon minden szív, a melyben a jobb érzésnek csak egy paránya is meg van, midőn egy angyalt egy ördög sujt le és a gonoszság oly diadalt ül, a melyhez hasonlót a történelem nem tud fölmutatni.

Mi Urunk Istenünk! Ime ez teszi kétszeresen fájdalmassá és megdöbbsentővé rajongásig szeretett Királynénk szerencsétlen halálát; hogy e nemes, ez angyaltiszta nő, ki soha egyebet a jónál nem tett, kinek a rossz még gondolatában sem fordult meg egész életében, a ki évek óta már csak mint egy szenvedő Magdolna járt az emberek között, tiszteletre, hódolatra indítva mélységes bánatával még a kösziklákát is, a legelvetemültebb orgyilkosságnak esett áldozatul Ez növeli országról országra a jaj-kiáltást egy tomboló viharrá, megrázva, megdöbbsentve minden érző szívet a föld egyik részétől a másikig, annyira, mintha magának a földnek tengelye zökcent volna meg s nem éreznők azon többé biztosnak járásunkat.

De ha e nagy csapás és megmérhetetlen veszteség ily jajkiáltásra indíthat más népeket és nemzeteket, más országokat és birodalmakat is, mennyivel több okunk van erre nekünk, mennyivel sulyosab teherként nehezednek azok reánk, a magyar nemzet fiaira és leányaira, a balsors által annyiszor megtépett

szegény hazánkra? Te tudod, oh Mindentudó, hogy mi volt nekünk Felsőges asszonyunk, hiszen, te adtad volt Őt hazánknak és nemzetünknek jó kedvedből a legszomorubb, a legválságosabb időben, akkor, a mikor a magyar nem lelte hazáját saját hónapban, a mikor apáink és mi is csak bujdosok voltunk az Árpád vére által nekünk szerzett szent földön, a mikor Hunnia rabbilincsbe verve sirt és zokogott a zsarnokság igája alatt, a mikor már-már azt hittük, hogy te is, oh népek és nemzetek Istene, rólunk teljesen megfelejtkéztél, minket végképpen elhagyta. E szomorú és kétségbeejtő időben adtad te nekünk ez angyali nőt, mentőnkül. Légy áldva ezért, nemzetünk nagy Istene! És legyen áldott, ezerszer áldott az Ő emléke is időtlen ideig nemzedékről nemzedékre. Mert Ő kezdte gyöngéd kezeivel megtapogatni és beheggeszteni sebeinket. Ő egyengette meg a nő finom érzékével és a jövőbe belátó ihlettségével az utat, melyen a nemzet és Királya ismét egymásra találta. Ő segített szeretetének melegével összeforrasztani a trón biztonságára és a nemzet szabadságára ezredéves alkotmányunk szent láncozatát, melyet a félreértés és ármány darabokra tört volt. Az Ő angyali titkos és nyilvános közbenjárásával lett e hon ismét a magyarok hazája És a mikor a balsors csapásai az ő tevékenységét is megsibbasztották, a mikor anyai szívének mély fájdalma, hogy egyetlen fiát, a trónörököszt szintén végzetes halál által elveszíté, örök gyászba öltözteté, a mikor az emésztő bálnattól zaklatott lelkének enyhületet keresve, országokról országokra járt-kelt vagy az embereket kerülve, a magányba vonult: szívében akkor is ott ápolta hazánk és nemzetünk szeretetét, ennek szent lángját a lelkét tépő bubánat és fájdalom hervasztó szele sem tudta kioltani, mint Vesta-tűz ott égett az szenvedéseinek legsötétebb éjjelében is. S hisszük, hogy e szeretetet a halál sem emésztette meg. Hiszük, hogy az lelkével maradt s lelke azzal szállt fel égi honába is, hogy onnan is időről időre kiárasztja reánk jótékony, áldó melegét

Lelkeknek lelke! Hitünknek Istene! e hitünkben kívánunk enyhületet keresni szeretett királynénk halála feletti mély és igaz bánatunkra. E hitünkkel igyekszünk fölszárítani könnyeinket, a melyeknél tisztábbak és önkénytelenebbül soha sem hul-

lottak királyné után. Jöjj és segíts te is, irgalomnak és kegyelemnek Atyja, elhordozni a reánk mért nagy csapást. Ne engedj kételkedni különösen a te Gondviselésedben, a melynek utjait bizony, bizony mint most is, sokszor elrejtéd előttünk. Ne engedj kételkedni a te Gondviselésedben: mert e nélkül hiába imádkozunk; e hit nélkül a Golgotha is elveszitené minden varázsát s az Ur Jézusban sem a megváltót üdvözölnők, hanem csak az áldozatot siratnók. Nyugtass meg azzal, hogy a te kifürkészhetetlen bölcseséged e legnagyobb roszból is jót hozhat ki s végtelen hatalmad még a keserűt is megédesítheti. Mint a nagy viharban a fák ágai egymásra hajolva védik egymást: talán a különböző népeket és nemzeteket egyaránt megóvó e végzetes esemény is egymáshoz közelebb simulni indítja azokat, hogy végre valahára testté váljék az ige: ti mindnyájan Isten gyermekei, testvérek vagytok. Talán szeretett Királynénk gyászravatala is egyik eszköze lesz annak, hogy a jók és igazak szövetségessenek a gonoszság és álnokság ellen s a különböző országok és államok közös erővel igyekezzenek védekezni azok ellen, a kik minden isteni és emberi törvényt megvetve, a társadalmi rend felforgatására törnek s akadályul szolgáltatnak az emberiségnek, hogy a mivelődés útján a maga haladását és boldogulását munkálhassa. Talán — de ki tudja kitálalni, hogy miért kellett ennek megtörténni? Mi ajkainkra téve kezeinket, elnémulunk s csak arra kérünk, hogy ne vigy minket a kísértetbe, de szabadíts meg a gonosztól. Csak arra kérünk, hogy ne hagyj el minket.

Vedd oltalmadba legközelebből a mi jó, a mi áldott, a mi nagy Királyunkat, a kinek élete most még jóval becsesebbé lett reánk nézve. Oh Uram, mily félve és remegve gondolunk arra, hogy vajjon lesz-e elég ereje ezt a keserű poharat is kiüríteni, azzal a rendíthetetlen hittel és bizalommal, a melyről oly sokszor bizonyosságot tett előtted? Vajjon e súlyos kereszt alatt nem roskad-e ő is össze? De nem — Te vele leszel és légy is Vele lelkednek erejével, a mint megmérhetetlen fájdalomban Vele van a föld összes népeinek és államainak benső és igaz részvéte. A közrészvétnek emez egyetemes nyilvánulása mellett engedd szívéhez jutni főleg hazánk és nemzetünk legmélyebb

és legfájóbb részvétét, hogy látva azt a gyászt és könyhullatást, mely a Kárpátoktól az Adriáig egy siralomvölgygyé tette hazánkat, találjon magának ebben is némi enyhületet és vigaszt és e közrészvét és gyász szolgáljon újabb zálogául egyszersmind annak a hűségnek és hódolatnak is, melylyel nemzetünk az Ő legmagasabb Személye iránt viseltetik.

Isten! Királyok Királya! Oltalmazd és tartsd meg nekünk nagy és nemes Királyunkat az éveknek még hosszú során át. Terjeszd ki gondviselésedet az uralkodó családnak gyászba borult minden tagjára. Állj őrt hazánk és nemzetünk sorsa felett s tedd e gyászt is, melyet felejtethetetlen királynéjáért magára öltött egy újabb kapesává a trón és nemzet közötti viszonynak. Áldott emlékü Királynénk haló porainak pedig adj csendes pihenést a nagy ősök sirlakában, lelkének örök üdvöt szent egeidben.

Szent Fiad, az Ur Jézus nevében kérünk, hallgass meg könyörgésünkben. Ámen.

Ferencz József.

Iskolás gyermekek imája

Erzsébet Királyné halála gyászos alkalmával.

Mennyei édes atyánk, jó Istenünk! itt az iskola termében, a mi templomunkban, hol annyi sok szépet tanulunk, összegyűltünk, hogy imádkozzunk s hogy sirjunk mi is a mi jó Királynénk rettenetes halála felett

Oh édes Istenünk! mi úgy megborzadtunk, mikor jó tanítóinktól meghallottuk, hogy Királynénkat, a mi felséges Nagy asszonyunkat — egy elvetemült rossz ember meggyilkolta, megölte . . .

Hát azt a rossz embert soha senki sem tanította semmire? . . . Nem volt-é neki édes apja, édes anyja, vagy tanítója, hogy *imádkozni megtanítsák?* . . .

Oh édes Istenünk! ha az az elvetemült ember vallásos lett volna, ha lett volna hite benned: bizonyosan nem merte volna cselekedni azt a rettenetes nagy bűnt! . . .

Hála néked jó Istenünk, hogy nekünk jó szülőket, jó tanítókat adtál, kik *megismertettek* bennünket *veled mennyei édes atyánkkal*; megösmertettek a vallás igazságaival, hogy *a bűnt utáljuk és irtózzunk gonoszt cselekedni.*

Szegény jó Királynénk! sok jót hallottunk mi rólad! Olyan voltál te mint egy angyal: egész életedben csak jót cselekedtél. Mindenki iránt jósággal viseltettél, de leginkább szeretted a magyart, mert a magyar is leginkább szeretett téged. Végtelenül szerettünk mi tégedet megboldogult jó Királynénk: a te örömed a mi örömünk is volt, a te bánatod a mi bánatunk is. . . . Nem csak a tisztelet, nem csak a szeretet, hanem *a hála is* hozzád kötött, mert *jóltevőnk, védő angyalunk voltál* . . . Hogy ne fájlalnók hát a te gyászos halálodat? . . . Egész Magyarország sir értted. Mi is éppen úgy siratunk, mintha édes anyánk lettél volna, mert az is voltál . . . Nincs már nekünk Királynénk, nincs már nekünk édes anyánk . . . a ki minket úgy szeressen, védelmezzon, a mint te szeretted és védelmeztél . . . Árvák, elhagyatottak lettünk! A mi könnyeink össze ömlenek a nagy emberek könnyeivel; hiszen ha kis gyermekek vagyunk is, még is érezzünk a veszteséget s azt a nagy csapást, mely minket s magyar hazánkat ért! . . .

Édes jó Istenünk! gyermeki zokogó tohásznkat hallgassd meg és szenteld meg a mi fájdalmainkat, hogy bánatos könnyeink *a hála virágait* neveljék a mi jó Királynénk gyászos sirhalma felett. Mi ötet és az ő sok jó tetteit soha sem felejtjük el. Emléke szent lesz előttünk a míg élünk . . . Hálánkat azzal mutatjuk meg, hogy igyekezni fogunk minden erőnköl Magyar hazánkat oly lángolón szeretni, mint Ő szerette . . .

Vigasztald meg édes Istenünk a mi jó öreg Királyunkat, ki Magyarország fényes arany koronáját hordozza fején, -- vigasztald meg őt az ő nagy keserűségében, nehogy királyi szive megrepedjen a veszteség faldalmában. Alattvalói siralma enyhitse megrendült lelke zokogó keservét . . .

Minket pedig taníts jó Atyánk, hogy mikor látjuk, hogy még a hatalmas királyok sincsenek kivéve a bánat és csapások alól: ne zugalódjunk, ha betegségekkel, fájdalokkal, vagy csapásokkal látogatna meg, — hanem nyugodjunk meg szent akaratodon s keressünk vigaszt azon édes hitben, hogy *te édes Atyánk vagy s még a fájdalokkal is a mi javunkat munkálsz* . . .

A mi jó Királynénk lelkét pedig idvezítsd a menyben szent angyalaid között A szenvedések koronáját, melyet földi éltében hordozott: vedd le oh Uristen a te kezeiddel és tedd megdicsőült homlokára a halhatatlanság égi koronáját.

Ezekben kérünk, hallgass meg szent fiad nevében. Amen.

Rédiger Géza.

Az unitárius egyház gyásza.

Az Unitáriusok E. K. Tanácsa Erzsébet királyné halálhírének bebizonyulta után azonnal gyűlést tartott szeptember hó 11-én. Ferencz József püspök mélyen megrendülve tett előterjesztést a hihetetlen csapásról. Az E. K. Tanács jegyzőkönyvében megörökítette a forrón szeretett Felsőges asszony drága emlékét és részvétiratot intézett király Ő Felsőségéhez.

Az unitárius egyház gyászünnepélyei vasárnap szeptember 18-án délelőtt 10 órakor tartattak meg mindenik egyházban.

Kolozsvárt a nagyszabásu anyatemplom hófehér falait fekete gyászposztó takarta alatt egész körül, a szószéken az orgonánál és a homlokon. Meghatóan felsőges volt a magasra törő hatalmas fehér hajók hatása. Mintha most még főnebb emelkedtek volna, mintha most még szilárdabban állottak volna. Az utolsó zúgot is megtöltő gyászoló közönség csendes megnyugvást érezett az ég urának ezen hatalmas sátorában. Midőn a susogó némaságot megtörte az orgona síró hangja minden arc egyszerre még halványabb lett és a szemek mélézva merengtek hol a gyászlepel leomló fodrain, hol az égbe induló szilárd oszlopok nagy arányain. Ezt a merengést, egyhanguságot egyszerre megtörte az ifjuság ajkairól elszálló fejedelmi gyászhymnus.

A hymnus után a polgári dalkör megható éneke közben meglebbent a főpásztor nehéz palástja és egy perc mulva minden szem a szószékre irányult. A főpásztor méltóságteljes papi alakja, gyönyörűen csengő hangja és vigasztaló igéi mint balsam olaj gyógyítólag hatottak a sajtó szivekre. A ki ezt végig hallgatta boldog lelki megnyugvást kapott.

A dalkör második éneke után Péterfi Dénes lelkész lépett a szószékre. Költői lendületű szép oratióban méltatta az elhunyt felsőges asszony fénylő erényeit

Midőn végül az ifjuság vegyes kara elénekelte a hymnust az óriás gyülekezet könnyebbült szívvel távozott.

Az idegen hivatalok képviselői szétoszlottak, az unitáriusok és mások a főiskola disztermébe és a leányiskolába vonultak. Az ifjusági dalkör szép éneke után Perédi József tanár tartott alkalmi szép és gyakran könnyeket fakasztó beszédet. A szónok a páratlan alkalmat kiváló sikerrel használta föl, a közönség úgy érezte, hogy ez is oda tartozott a nagy gyászünnepélyhez. Csak akkor volt egészen teljes az ünnepély, a mikor Gálfi Zsigmond papnöv. az ő megnyerő, gyönyörűen csengő hangján előadta Sebestyén Károly szép költeményét és az ifjuság elzengett egy dászdalt. Ez is oda tartozott a nagyasszony életéhez és tragikus halálához. Már most nem veszi el ötöt tőlünk

senki. Már most a magyarok szívéhez gyökerezve él és uralkodik a jóság, a béke és a szeretet felséges védőangyala.

A leányiskolában a kis gyermekek szívéhez Mina Jánosné az iskola kedvelt tanítónője intézett szép alkalmi beszédet.

Az unitárius egyház összes tornyaiban egyszerre szólaltak meg a harangok és szept. 18-án egyszerre szállott föl az ima az eget urához. A hozzáuk érkezett jelentésekből azt látjuk, hogy mindenik lelkészünk és tanítónk lelke teljességéből végezte rendkívül szomorú kötelességét. Sajnáljuk, hogy az egészről nem nyújthatunk egy áttekinthető képet, de lapunk tere nem engedi épen most az egyleti év vége lévén.

A tordai templomban elmondott szép és emelkedett imáját *Simó* János lelkésznek hívei külön füzetben kiadták. Az ima 10 l. terjedelmű és kiválóan megfelel az alkalomnak.

Egyházköri közgyűlés.

Az aranyos-tordai unitárius egyházkör évi közgyűlését f. év augusztus 26-án tartotta tordai iskolánk dísztermében. Egyház körünk világi és egyházi férfiai élénk érdeklődést tanusítottak. Jelen volt az egyházkör csaknem valamennyi lelkész-kántor-tanítója, a kör területén lakó egyházi tanácsosok és eklésiai gondnokok. A gyűlést Csegezi László, a kör ősz esperesse és Csegezi Mihály kir. táblabíró, felügyelő gondnok vezették. A világi elnök ur szívélyes szavakkal üdvözlővén a megjelent tagokat, örömmel jelentette, hogy egyházi Tanácsunk új felügyelő gondnokunkat, Székely Miklós törvényszéki bíró afiat, ezen hivatalában megerősítette s tőle a hivatalos esküt be is vette. A gyűlés lelkes éljenzése után új f. ü. gondnok afia szép szavakban köszöni meg a bizalmas ovatiót s igéri hogy teljes szívvel áll szent vallásunk ügyeinek szolgálatába s örömeire fog mindenkor az egyházi ügyek előbbvitelére munkálkodni

Ezután körünk derék esperesse tartott nagyszabású beszédet. Különösen hangsúlyozta, hogy a papságra, melynek anyagi jövője biztató, mily nagy, fontos és nehéz feladatok várnak a hit-erkölcs-tanítás tekintetében, úgy az iskolai tanteremben, mint a templomban. Ezután a nyugalomba vonult Albert János tordai lelkész-tanárról emlékezik meg. Közgyűlés nagy lelkesedéssel és kegyelettel járult hozzá az esperes meleg-hangu jó kívánataihoz s Albert János érdemeit a köri jegyzőkönvben is szívesen megörökítette.

A tárgysorozat rendén felolvastatott Létai Domokos egyházköri jegyző levele, melyben jegyzői tisztéről, betegeskedésére való hivatkozással lemond. Gyűlés a lemondást Létai

működése iránti elismeréssel elfogadta, s helyébe köri jegyzőnek titkos szavazás útján 45 szavazattal 3 ellenében Simó János tordai lelkészt választotta meg.

Létai Máté előadása után a közgyűlés nagy érdeklődés között tárgyalta a köri hit és erkölcsstani oktatás ügyét.

Kelemen Albert szeretetház iránti indítványa szívesen elfogadtatott. Elfogadtatott a nyugdíj illeték felemelése iránti indítványa is azzal a hozzáadással, hogy az ekklésiák illetéke is emeltessék fel, azonban csak egyszeres illeték fizetésére köteleztessenek, még ha mindkét belső ember tagja is az intézetnek. A kántorok illetménye is felemelendő, mert a felemeléssel járó előnyöket csak is így élvezhetik. Azonban a kántorok s azon lelkészek fizetési többletét, kik államsegélyben nem részesülnek, hordozza az 5000 frt. államsegély. A nyugdíj is aránylagosan felemelendő és pedig a már nyugalomban levőkre is, az özvegyek és árvákra nézve is

A köri énekvezérek fizetésök rendezése tárgyában egy memorandumot nyújtottak be s az pártolásra találván, felterjesztése egyhangulag kimondatott.

Biró Lajos köri közügyigazgató azou indítványa, hogy a közgyűlések helye rendre az ekklésiákban legyen, kiadatott az ekklésiáknak véleményezés végett. A bányomi és mészközi énekvezérek a közgyűlés előtt hivatalos esküt tettek. A segély iránti folyamodványok felterjesztése mindenkiire kimondatott. Az enyedi unitárius tanulók hitoktatására nézve kimondatott, hogy a tanítással valamelyik ott lakó s arra alkalmas világi hitrokon afa bizassék meg, miután a beszolgáló lelkész a távolság miatt hetenként be nem járhat.

A köri nevelésügyi bizottság, valamint a fegyelmi bizottság is újra választatott. Rendes világi birónak megválasztott Barla Domokos nyug. megy. főpénztárnok egyh. tanácsos afa. A többiek újra választattak

Általában az aranyos-torda köriek gyűlése egész lefolyásában ügyesen vezetve egy komoly és tanulságos gyűlés volt. Csak egy nagy hiánya volt. Az előző évi gyakorlat szerint istentisztelet nem tartatott. Reméljük, hogy ezután mindig létszen Lenni is kell, mert e nélkül nagyon hiányos az egyháziak gyűlése s még a világi testületké is.

Közgyűlés után közebed volt, hol ősi szokás szerint szívesen pohárköszöntöttünk a mi egyházi előljáróinkért.

Felenvolt.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **A mi erők** mindig abban állott és jövőben még inkább abban fog állani, hogy a hívek tekintélyes része, a falusi székely kisbirtokosok is olyan mivelé emberek, a kik még a vallási, sőt, mondhatni dogmai dolgokban is józanul tudnak itélni s nem csábulnak el az üres szavakra. Ez nagy szerencséjük lelkeszeinknek, mert így mindig van kikre támaszkodjanak a gyülekezetben. Az elszórt hívek gondozásában is nagy segítség híveink intelligentiája és velük született ragaszkodása a valláshoz. Reméljük, hogy ez a tőke nem ingadoz, sőt gyarapodik.

— **Üdvös eszmét penget** az Ev. Egyh. és Isk. lap, t. i. hogy a lelkészek is, mint a tanárok a szent földre utazzanak; a biblia helyeit tanulmányozzák, mert így a közetlenségben sokat nyernek, a tudományban gyarapodnak s ez által tanításuk hatásosabb, eredményesebb leend. Ezt az eszmét ajánlja a prot. egyh. főhatóságok figyelmébe. Nagyon üdvös eszme, mi is fölötte kívánatosnak tartjuk. Majd ha a közlekedési viszonyok még javulnak, ez is közelebb jó a megvalósuláshoz. Addig is szeretnők, hogy egyetlen ifju is ne lépjen rendes lelkészi szolgálatba, míg legalább egy fél évi tanulmányutat nem tesz hazánkban és a külföldön, hogy megismerjen egy pár nevezetes theológiát, megjárja azokat a modern szent helyeket, hol a protestantismus martirjai éltek és meghaltak, s hol az egyház történelmében döntő események történtek.

— **Egy özvegy asszony fillerjei.** A tordai unitárius egyházközséget özv. Gáspár Józsefné szül. Sz z a n i s z l ó Z s u z s á n n a asszony abban a kedves meglepetésben részesítette, hogy a templom belső szípitésére 500 (ötszáz) frtot ajándékozott, mely szép összeget megfelelő levél kíséretében az ekklesia pénztárába be is szolgáltatott. Ötven év óta tartó özvegyiségében hű munkálkodása által összehordott fillereit, életének alkonyán elhozta a legszentebb oltárra, hogy így mutasson be hálaáldozatot a kegyelem Istenének. Az ujkor Máriái így borulnak, így boruljanak Jézus lábaihoz. Csak igaz marad az — ugymond szent vallásunk fópasztora, — hogy nem attól függ az áldozatkészség, ha van-e az embernek arra inódja, hanem egyedül attól, hogy van-e szívében valami iránt szeretet. Mert a mit igazán szeretünk, azért áldozni is tudunk.“ Özv. Sz z a n i s z l ó Z s u z s á n n a — mint annyi nemes előde — szent vallását híven szereti s im áldozni is kész vala. Legyen kedves ez áldozat Isten előtt. Szent ekklesiánkban pedig fényes példaadás arra, hogy hogyan kell szeretnünk vallásunkat, melyért őseink annyit áldoztak és annyit szenvedtek. A szép adományt a tordai szentekklisia nevében azon óhajttással köszönjük meg e helyen is, hogy az Isten kegyelme sokáig ragyogjon hű özvegyünk életén, s szentegyházunknak sok hozzá hasonló szívet adjon. Torda, 1898. szept. 9-én. S i m ó J á n o s, unitárius lelkész.

— **Simonfi Márton** lelkészjelölt, hittani intézetünk bizottsága előtt szept. hónap 1-ső és 6-ik napjain tette le a szigorlatot és Marchester Collegba szóló felvételi vizsgát. A bizottság teljesen meg volt elégedve az eredménnyel s reméli, hogy Simonfi a lelkész-karnak agyik disze fog lenni. Külföldi utjára e hónap végén indul el és három évet fog tölteni Oxfordban, hol a theologiai ét egyetemi előadásokat is fogja hallgatni. Áldásunk kíséri a hosszú utra.

— **Köszönet.** Örömteljes kötelességemnek ismerem Veszprémmegye vilonyai unitárius fiók egyházközségünk nevében tekintetes Keresztes Pál ur afiának hálás köszönetemet nyilvánítani azon buzgó áldozatkészségeért, hogy az államvasutak igazgatósága által $\frac{1}{3}$ árban eladásra engedélyezett vasuti harangokból három darabot szíveskedett e kicsiny fiók-egyházköz-

ség részére megvásárolni. Isten áldása legyen rajta és áldozatkészségén. Pálffy Ferencz, polgári unitárius s. lelkész.

— **Lelkészi szakvizsgálat** tartatott szeptember első napján, midőn Simonfi Márton és Nagy Béla; szept. 12 én midőn Kelemen György a szakvizsgálatot kiállották és a lelkészjelöltek közé fölvétettek.

— **Új lelkész** A főt. püspök ur Nagy Béla lelkészjelöltet kinevezte Bethlen-Szt.-Miklóásra rendes lelkésszé. Benne a lelkész kar egy szorgalmas és munkás ifju erőt nyert.

— **Egy előfizető** kérdést intézett a szerkesztőhöz: „Megtudná-e mondani milyen lesz az idő a jövő hónapban?“ A szerkesztő így felelt: „Azt hiszem, hogy a jövő hónapban az idő nagyon hasonló lesz az ön előfizetéséhez.“ A kérdező egy óráig törte fejét a furcsa válaszon, mignem végül rájött hogy: „rendetlen“, s az előfizetést azonnal beküldötte.

— **Kovács Irén** kisasszony, Kovács János tanár szép műveltségű leánya a jövő évet is Lonbonban fogja tölteni. Gratulálunk.

— **„Szívemet hozzád emelem“.** A „nők világa“ rovatában közölt előfizetési felhívást t. olvasóink figyelmébe ezen a helyen is ajánljuk abban a reményben, hogy azzal örömet szerzünk némelyeknek.

— **Id. Kanyaró Ferencz** főiskolánk hasonló nevű derék tanárának édes atya meghalt Tordán szept. 4-ik napján 80 éves korában. Résztvétellel vagyunk a nagy család iránt.

— **Gyöngyösi Dénes** volt ny.-szt-lászlói nyugalomban élt lelkész szept. hó 20-án végelgyengülésben meghalt szülőhelyén Kálnokon.

— **Osztálytalálkozás.** Az 1887/88. isk. év végén kolozsvári unitár. főgymnasiumunkban érettségizett ifjak f. évi szept. 2-án tartották tiz éves találkozójukat. Sajnos, a megváláskor a tiz évre való találkozásra aláírt kötelezvényt csak öten váltották be. Megjelentek a találkozózn: Lőrinczi Dénes, Pap Mózes, Sándor Balázs, Vári Albert és Ürmösi Jenő. Levélben igazolták távolmaradásukat: Ekárt Andor, Gálffy János és Péter Sándor. Találkozóznról hiányzó kedves jó barátok, egykori kedves osztálytársak, nagy lett volna örömünk, ha tiz év multán viszont láthattuk volna egymást, ha a több évi együttlét alatt kötött baráti viszonyt egymás közt ismét felelevenítettük volna. Fájdalom, nem tehetünk. Reméljük, nem a baráti viszony, egykori kedves intézetünk, tanáraink, előjáróink iránt való tisztelet és hála meglazulása az oka. Annyit azonban mégis meg merünk kockáztatni, szerettük volna, ha találkozóznk iránt a ti részetekről egy kissé nagyobb lett volna az érdeklődés. Fogadjátok igaz baráti üdvözetünket, mi igaz baráti érzést táplálunk keblünkben mindnyájatok iránt. Tiszteletünk, igaz barátságunk jeléül határozatainkat, megállapodásunkat ez úton is közöljük veletek.

Ime, ezek megállapodásaink: 1. „A kolozsvári unitárius főgymnasiumban 1887/88. isk. évben érettségit tett ifjak alapítványa“ czimem egy alapítványt teszünk, melynek kamatját annak idején az alapítványozóknak a nevezett főgymnasiumba járó gyermekeik, felfelé menő egyenes águ rokonaik kapják. Ez ala-

pitványhoz részünkről hozzájárultunk: Pap Mózes 25 frt, Sándor Balázs 20 frt, Ürmösi Jenő 15 frt, Lőrinczi Dénes 10 frt, Vári Albert 10 frttal. Ez összegek 1899. jan. 1-ig befolyandók Pap Mózes barátunkhoz, Székely-Kereszturra az unitár. vall. közönség pénztárnokához, Benczédi Gergely tanár urhoz való beszolgáltatás végett. Ismételten kérünk, kedves barátok, e szent célra nyissátok meg tárczáitokat, velünk együtt áldozatok. Az emlékezet, a háládatosság, igaz baráti szeretet, nemes célra való áldozatkészség legszebb dolgok. Nemes adományotokat ti is Pap Mózes barátunkhoz küldjétek. 2. 1908. szept. 2-ára ísmét egy második 10 éves találkozót tűztünk ki. Ezek után Isten veletek, kérjük és várjuk kedves adományotokat.

Pap Mózes.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

A D. F. E. közgyűlésén felolvasó lesz G. v. j. d. ó Béláné Hadházi Julia esperesné. A lelkésznek s általában a nők vallásos feladatait fogja tárgyalni. Vidéki nőink közül és a lelkészi párochiáról ez lesz az első női hang, mely iránt hisszük a vidéki tagtársak is épen annyira fognak érdeklődni, mint a kolozsváriak.

A Dávid Ferencz Egylet közgyűlése napján október 29-én estve az egyleti tagok egy kedélyes összejövetelt fognak tartani, melyre előre is fölhívják főleg a vidéki tagok figyelmét.

Deák Ferencz pap és tanárjelöltet, ki a mult évben főiskolánkban vallástanítói tisztet teljesített, Vallás és közokt. ministerő nmélt. kinevezte a fogarasi áll. gymnásiumhoz tanárnak. Örömeosebbs üdvözöltük volna lelkészkarunk seregében, de e kinevezéshez is készséggel gratulálunk, mert Deák bárhol is meg fogja tenni a szolgálatot, mit tőle egyháza kíván.

Szerkesztői izenet. Egy kedves kézből levelet kaptunk. Sürgeti a „Nők világa“ folytatását mivel az a vidéki és bizonynyal más unitárius nőknek is sok kedves órát szerzett. Nagyon köszönjük a biztató szép szavakat Legyen meggyőződve, hogy nem fogjuk félbe hagyni Még abban is bizunk, hogy nőink gyarapítani fogják e rovat tartalmát dolgozataikkal is. A mit Ibolyka megtehetett, miért ne tennék meg mások is. Az ígért közleményt várjuk és kérjük legkésőbb október 10-re. A jövő számunk is korábban fog megjelenni. — **V. B., M. M., F. L.**, a küldött becses dolgozatokért köszönet. Sort keritünk rájuk. Szives türelmet kérünk.

A nt. lelkészneket kiváló tisztelettel kérem, sziveskedjenek a választmány nőtagjai fölhívására beküldeni becses válaszu-

katokt 15-ig, hogy titkári tiszteből kifolyólag a közgyűlésen teendő jelentésben tájékozhassem az együletet.

Kolozsvár, 1898. szept. 15.

alázatos szolgáljuk
Boros György,
egyl. titkár.

Értesítés

az unitárius nőknek.

Egy régi vágyamat, többszöri ígéretemet — Isten segedel-mével az év hátralevő részében meg fogom valósítani. *Az unitá-rius nők számára kiadok egy imakönyvet*, melynek főcíme: „*Szívemet hozzád emelem*“. A könyv tartalmaz elmékedéseket, mindennapi és alkalmi imádságokat. A hajadon leányra, az édes anyára, az árvára, az özvegyre, a boldogra és a szerencsét-lenre, az örvendezőre és a bánatosra, a betegre és az öregre is gondoltam. Mindenik darabban a hívő szól. Vajjon eljut-e a szivekhez, fölfogja-e emelni Istenhez, lemos-e egy-egy köny-nyet, enyhíti-e a fájdalmat, erősíteni fogja-e az egyszerű unitá-rius hitet, a melynek történelme annyi szép női jellemet mutat föl, az író nem tudhatja, mert a birói szerep az olvasóé. A munkásé a munka és a reménység, Istené az áldás és a sege-delem

Tájékozásul a következőket hozom a szives olvasó becses tudomására: az imakönyv gondos kötésben jelenik meg

Egy példány ára csinos kemény kötésben 1 frt 20 kr; szép angol kötésben merített papíron 3 frt; díszes bársony kö-tésben 5 frt és művészi kivitelű bőrkötésben 7 frt.

A kiadás terhét és felelősségét is magamra vettem és *az előfizetéseket f. évi november 15-ig elfogadom.*

Kolozsvárt, 1898. szeptember 15.

Boros György.

TARTALOM: Erzsébet királyné. B. Gy. 193. l. — Népeimhez. Ő felsége a király. 194. l. — Az unitárius egyház részvétirata 195. l. — Ima. Ferencz József. 196. l. — Iskolás gyermekek imája Rédigér Géza. 200. l. — Az unitárius egyház gyásza. 202. l. — Egyházköri közgyűlés. Jelen-volt. 203. l. — Egyházi és iskolai mozgalmak. 205. l. — Egyleti élet és munkásság. 207. l. — Nők világa. Boros György. 207. l.

Nyomatott Gámán J. örököse könyvnyomdájában Kolozsvárt.

A Dávid Ferencz Egylet elnökei.

Hajós János elnök.

Ferencz Józsefné alelnök.

Fekete Gábor alelnök.

